

UN MANUAL DE MAGHIARIZARE A NUMELOR ROMÂNEȘTI DIN 1898

Prof. MELANIA HANCIU, Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia
Prof. IOAN ȘTEFAN HANCIU, Seminarul Teologic Ortodox Alba Iulia

ABSTRACT: *A manual about hungarianisation romanian names from 1898. It is a document in which Simon Telkes, President of the Name Magyarization Central Society, in 1898 indicates, at an institutional and particular level, how Romanian names became Magyarized, whose consequences we are still living nowadays.*

Keywords: *magyarization, ethnicity, name, nation, family, Ardeal, toponyms.*

Motto:

“Maghiarii sunt un popor plin de îngâmfare care locuind în mijlocul națiunilor străine lor prin rasă, au pretins totdeauna și pretind încă să le domine și să le maghiarizeze și asta într-un fel de care însăși știința suferă. În recensăminte, de pildă, domnește voința bine hotărâtă de a arăta maghiarii mai numeroși decât sunt în realitate.” (v. fig. 2).

Prof. Dr. Julius Jung, 1877.

Supunem atenției conținutul prescurtat al unui manual de maghiarizare a numelor românești, apărut la Budapesta în anul 1898 sub semnătura lui Telkes Simon (fig. 1). Precizăm că acțiunea noastră se rezumă exclusiv în a prezenta traducerea fragmentară a conținutului, fără a face nici un comentariu.

Este un document în care Simon Telkes, președintele Societății Centrale de Maghiarizare a Numelui, în anul 1898, indică, la nivel instituțional și particular, modalitatea de maghiarizare a numelor românești, ale cărei consecințe le trăim și acum.

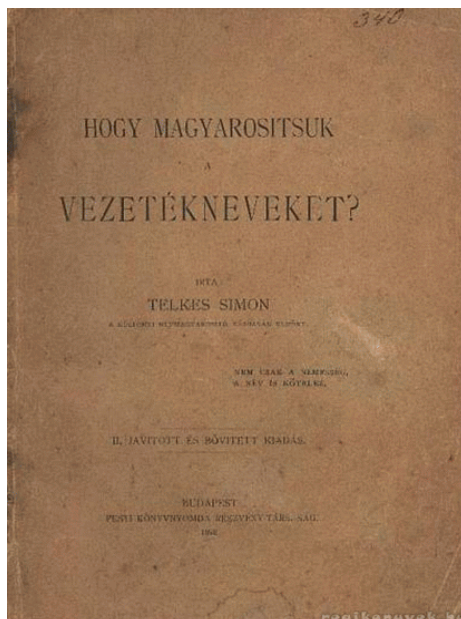

Fig. 1. Coperta lucrării

Fig. 2. Harta etnică a Austro-Ungariei în 1910

1. Numele maghiar

Așa cum, prin botez, creștinul devine membru al comunității creștine, tot așa, prin maghiarizarea numelui de familie, prin botez național, cel cu nume străin este primit în societatea maghiară, în rândurile adevăraților fii ai națiunii.

Acest botez, acest crez este, din punctul de vedere social și național, mult mai important decât botezul religios, care nu dă decât un prenume și aduce adepți numai religiei, pe când maghiarizarea numelui de familie îl face maghiar și astfel ne mărește încrederea reciprocă și ne face egali întraolaltă, maghiarizarea numelui având, prin urmare, un mare rol etic în consolidarea și unificarea națiunii.

S-ar putea spune că numele maghiar reprezintă crezul politic. Sentimentele maghiare ale celui ce poartă nume unguresc nu pot fi puse la îndoială, deoarece, dacă cineva nu vrea să fie maghiar, află destule

modalități ca să-și schimbe numele.

Maghiarizarea numelui este un jurământ de credință, o angajare patriotică. Maghiarizarea numelui întâmpină două principale dificultăți: tradiția și prejudecățile. Cu prima putem termina repede, întrucât ruperea verigilor naționale nu produce decât neplăceri neînsemnate și, față de gravitatea problemei, nu poate fi luată în seamă.

Cu prejudecățile însă avem de dus lupte mai grele decât cu comodele obiceiuri burgheze. Prejudecățile, de obicei, sunt adânc înrădăcinate în cercurile conservatoare ale nobililor, care își păzesc cu strășnicie numele aristocratic.

2. Cum maghiarizăm numele de familie

Alegerea noului nume trebuie să corespundă celui mai rafinat gust lingvistic: să fie impecabil maghiar și să nu lezeze interesele nimănui. Noul nume să fie scurt,

cu sonoritate plăcută, unguerească, frumos și lesne de pronunțat chiar și pentru un străin. Se vor evita numele strălucite și de rezonanță istorică, în toate cazurile posibile.

Numele nou să fie ușor de recunoscut de orișicine și, de la prima rostire, să se vadă că este ungueresc.

Numele aiurite, care nu înseamnă nici lae, nici bălaie, să fie evitate. Pentru a înlătura confuziile, nu se recomandă frecventele nume maghiare, ca: Kis (Micu), Nagy (Mare), Fehér (Albu), Fekete (Negru), Kovács (Fieraru), Molnár (Moraru), Szabór (Croitoru), Varga (Cismaru) etc., precum și numele de botez lesne de tradus și de schimbat.

În ultimă analiză, fiecare face cum îl taie capul, dar dacă ține să ia nume vechi, să cumpănească mult, pentru a nu cășuna necazuri familiarelor în viață.

Dealtfel, bunul simț impune, de pildă, să nu fie adoptate nume ca Batthyány, Hunyadi, Rákóczi, Széchenyi etc., nici nume de națiuni, nici nume nobiliare, ca Bánfi, Vajdafi, Abaffi, Ostaffi etc. Mulți cred că un y la coada unui nume poartă o semnificație nobiliară, dar se înșeală, deoarece acesta poate să arate doar că avem de-a face cu un nume mai vechi.

De altfel, nobilimea din județele din partea Ardealului socotește corectă scrierea numelui cu i.

Cei care doresc să-și maghiarizeze numele recurând la scrierea de modă veche dau dovadă de imaginație bolnăvicioasă. La alegerea noului nume recomandăm să se țină seama de următoarele elemente:

1. De locul nașterii, al comunei, al pusteii, al câmpiei, al ogorului, al hanului, al uzinei sau, în general, de toponime, la care, prin adăugarea literei i, se va obține un ireproșabil nume maghiar, ca: Aradi, Békési, Csabai, Diószegi, Erdi, Füredi, Gömöri, Haraszi, Ipolyi, Jánosi, Karczagi, Lendvai, Monori, Némedi, Oroszi, Perháti, Romhányi, Selmeczi, Turi, Vári, Zágori etc.

Dealtfel, toponimia noastră conține un mare depozit de nume originale de localități

cu pronunțarea maghiară atât de bună, încât folosirea lor la alegerea noilor nume este tuturor recomandată cu căldură.

2. Meseriașul sau neguțătorul va proceda în mod corect dacă, pur și simplu, se va numi după meseria sa. Astfel de nume pot fi: Acs (Dulgheru), Asztalos (Tâmplaru), Bányász (Minieru), Cserpes (Țiglaru), Csipkés (Brodeza), Dobos (Toboșaru), Dudás (Gornistu), Ernyős (Umbrelaru), Erszényes (Poșetaru), Faragó (Strungaru), Festő (Boiangiu), Gelencsér (Căldăraru), Gyertyás (Lumânăraru), Hojós (Corăbieru), Halász (Pescaru), Into (Paznicu), Ihász (Văcaru), Juhász (Ciobanu), Jogász (Juristu), Kömives (Zidaru), Kalapos (Pălărieru), Lakatos (Lăcătușu), Lantos (Lăutaru), Mester (Meșteru), Mészáros (Măcelaru), Nierges (Curelaru), Nyro... (Tundeoaie), Oltó (Grădinaru), Ostoros (Cel ce mână caii cu biciul la poștalioane sau în pustă), Posztós (Postăvaru), Puskás (Pușcașu), Révész (Pilotul), Rajtos (Franjuri), Sütő (Brutar), Sztítás (Sitaru), Timár (Tăbăcaru), Udvaros (Curteanu), Utas (Drumețu), Vadász (Vânătoru), Vedres (Tinichigiu), Boltos (Băcanu), Csaplár (Barmanu), Itczés (Cârciumaru), Kalmár (Negustoru), Köblös (Burduhosu), Linsztes (Moraru), Péntes (Bogătașu), Szatócs (Prăvăliaș), Szattyános (Pielaru), Töszér, Tárnok (Magazioneru) etc.

3. Intelectualii pot să-și ia numele după preocupările lor: Pap (Preotu), Kántor (Cantor, Crâsnic, Dascălu), Tanító (Învățătoru), Iré (Scriitoru), Katona (Cătana), Tiszt (Ofițeru), Hadnagy (Locotenentu), Bajnok (Campionu), Csatlós (Premilitaru), Fegyveres (Armurieru), Harcos (Luptătoru), Hajdu (Haiduc), Kardhordó (Scutieru), Lándzsár (Lăncieru), Poroszló (Jandarmu), Puttanyos (culegător de vie), Pánczélós (cavaler în zale, Paștâr), Toborzó (Arcanu), Vivó (Scrimieuru), Várnagy (comandant de cetate, Hatmanu), Várör (paznic de cetate), Vezér (Căpetenie), Zászlós (Stegaru), Szoldos (Lefegiu) etc.

4. Îndeletnicirile străbune, pescuitul, vânătoarea, silvicultura, etc., muncile

câmpului, ale pădurii, grădinăritul etc., pot furniza un mare număr de nume cu o bună pronunțare maghiară. Astfel: Szántó (Plugaru), Vető (Semănătoru), Arató (Secerătoru), Kaszas (Cosașu), Gulyás (Văcaru), Kertész (Grădinaru), Cserkész (Cercetașu), Erdész (Păduraru), Gazda (Gazdă), Őr (Paznicu), Csősz (Jitaru, Gornicu), Majoros (Moșier), Szemző (alegător de semințe), Szedő (Culegător), Cséplő (Batozaru), Hajtó (Gonaciu), Kenyeres (Brutaru), Sajtos (Brânzaru) etc.

5. Cei ce doresc să păstreze amintirea naționalității strămoșilor, pentru nepoții de mai târziu, pot recurge la nume ca: Avar (Avar), Najos (Bavarez), Bolgár (Bulgaru), Cserkesz (Cerchez), Dalmát (Dalmațianu), Horvát (Croatu), Hún (Hun), Görög (Grecu), Jasz (neam din regiunea Tisei), Kún (Cuman, neam așezat între Dunăre și Tisa), Labancz (tagmă militară), Magyar (Maghiar), Német (Neamu), Lengyel (Leahu), Orosz (Rusu), Örmény (Armeanu), Oláh (Valah, Român), Palócs, Szász (Sas), Székely (Secuiu), Tatár (Tătaru), Tót (Slovacu) etc.

6. Blondul poate să ia numele de Blond, cel brunet de Brun, cel ce se crede drăguț, poate să ia numele de Drăguț, cel plăcut, numele de Plăcut, nobilul de Nobil, fericitul de Fericit. Astfel, unii își pot lua numele de: Aranyos (om de aur), Buzgó (Harnicu), Bánó (Întristatu), Csöndes (Liniștitu), Csinos (Elegantu), Dicsó (Gloriosu), Elmét (Glumețu), Jámbor (Blându), Takaros (Cumpătat), Termetes (Voinicu) etc., alții pot să-și aleagă numele de Beszédes (Vorbărețu), Vig (Veselu), Virág (Florea), Barák (Prietenar), Ifju (Junele), Oreg (Moșu), Os (Străbunu), Derék (om de nădejde), Dolgos (Harnicu), Furge (Dibaciu), Jö (Bunu), Jeles (cel foarte bun), Heves (Pripitu), Vitéz (Viteazu) etc.

7. Oricine poate să se adreseze celor trei regnuri ale naturii, după cum urmează: Csóka (Cioară), Farkas (Lupu), Fűrj (Potârniche), Hallö (Corbu), Sas (Vultur), Sólyom (Șoimu), Rigó (Privighetoare), Róka

(Vulpe), Szarvas (Cerbu), Buza (Grâu), Arpa (Orz), Rózsa (Secara), Fenyő (Brad), Aczél (Oțelu), Arany (Aurel), Réz (Arămaru), Vas (Fier) etc.

8. Numele se obține după ziua de naștere, după anotimp, după munți, după văi, după ape, după lacuri, după epoci etc. De pildă Szerda (miercuri), Péntek (vineri), Tavasz (primăvară), Nyár (vară), Eszaki (de nord), Déli (de sud, miazăzi), Harmat (rouă), Szél (vânt), Kárpáti (din Carpați), Vágvölgyi (din Valea Vagului), Tisza (Tisa), Balaton, Maros (Mureș), Körös (Criș) etc.

9. Nimeni nu va fi potrivnic dacă cineva își va lua numele de Első (primul), Harmös (trete, al treilea), Négyes (al patrulea) etc. sau ceva asemănător.

10. Numele devine maghiar dacă se adaugă substantivelor sufixul s, as, es, ös, sau verbelor litera ó, ö, cu ajutorul cărora se alcătuiesc nume noi. Astfel verbul kéni (a cere, a ruga) devine Kérő (petiționar, solicitator), de la mérni (a măsura) se ajunge la Mérnő (măsurător), védeni (a apăra) dá Védő (apărător), döntöni (a hotărî) devine Döntő (cel ce hotărâște) sau Aczélos (oțelar), Boros (podgorean), Cserjés (tufăriș), Dinnyés (bostănar), Egres (agriș), Füves (pajiște), Fenyves (brădet), Gyökeres (rădăcinos), Hegyes (vârf), Ijász, Járatos (umblărețul, ulițarnicul), Kardos (cel ce poartă sabie), Lombo (arbore secular), Madarász (păsărar), Nótás (cântăreț), Pártó (părtinitor), Peres (pârâtor), Rendes (cumsecade), Sodros (șuvoi), Szabados (om liber), Tölgyes (stejar), Tüskés (spin), Ugrós (săritor), Vermes (pivnicer), Zajos (zgomotos) etc.

11. Onomastica ungurească se poate reînnoi dacă, prin traducerea numelor existente, se obține tonalitatea maghiară corespunzătoare. Astfel, din Schiend derivă Kovács (fierar), din Wagner derivă Bognár (dulgher), din Drechsler derivă Esztergályos (strungar), din Schnitzer derivă Faragó (strungar), din Weber se ajunge la Takács (țesător) etc.

Tălmăcirea numelui străin să se facă în așa fel încât să nu trezească în mintea

omului senzația că are de-a face cu un nume tradus. Astfel de nume sunt mai rele decât originalele, deoarece nu sunt nici maghiare, nici germane. Nume ca Mayerfi, Máncfi, Keszlerffi etc. nu-s cu nimic mai bune decât Deutschl sau Ofeni etc.

Mai bine Buchberger decât Könyvhegyi, căci, la auzul numelor de mai sus, ne dăm seama, fără tăgadă, că avem de-a face cu o traducere străină. Numai atunci ar fi considerat maghiar un astfel de nume, când în țară ar exista o comună cu numele Könyvhegyi. Decât să facem din Ankerschmied, Vasmacsakovácsi (făurar de ancore), sau din Ellenbogen, Könyöki (al cotului), mai bine Mayer să rămână Mayer și Keszler, Keszler.

Nu intenționăm epuizarea modalităților corecte de maghiarizare a numelui. Am dorit doar să le amintim pe cele mai importante și mai potrivite, recomandându-le spre a fi urmate. Gustul personal fiind variabil, nu este lesne s-o nimerești la alegerea numelui. Nevoie ar fi de demarcat hotarul păstrării onorabile a numelor vechi. Aici hotărăște îndeosebi bunul simț. Cel ce dorește să ia un nume nou, face bine dacă cere părerea unei persoane de specialitate.

3. Date privind istoria maghiarizării numelui

Procesul de maghiarizare a numelor în țara noastră este vechi. După eminentul nostru istoric Jakab Elek, sub regele Matei, un mare număr de ostași de naționalitate maghiară și-au maghiarizat numele numai pentru a-și dovedi credința față de rege și atașamentul față de unguri. În acest fel, o mulțime de persoane cu sonore nume străine, cu cetățenie maghiară, au ținut să dovedească în mod indubitabil, prin schimbarea numelui, atașamentul lor la națiunea maghiară, Bart (Barbă) devenind Szakál, Kürschner (Blănaru) Szücs, Tischler (Tâmplaru) Asztalos, Kannengiesser (Olaru) Kannagyártó, Weber (Țesătoru) Takács, Salzer (Săratu) Soós, Weiss (Albu) Feher,

Schwartz (Negru) Fekete, Raw-Ravius (Flocosu) Szñorños, Goldschmidt (Auriu) Aranyos, Kraus (Dantelat) Fodor, Sattler (Stelaru) Nyerges, Scherer (Frizeru) Nyiró, Kauffmann (Comerciantu) Kalmar.

Numele de botez dăinuie de la începuturile creștinismului până în prima parte a secolului al XIII-lea. În patria noastră, ca și în alte părți, societatea bogată și distinsă își lua numele după cetăți și moșii. Cetățenii și iobagii au început să folosească numele în mod deliberat abia pe la începutul secolului al XVI-lea. În secolul al XVI-lea, în scopul de a menține evidența populației, statele au impus în mod obligatoriu însușirea unui nume de familie.

Dar, înainte de a se fi petrecut aceasta, societatea însăși i-a scos în relief pe cei mai distinși reprezentanți ai săi, prin adăugarea sufixului fy (al lui) la numele tatălui. Prin această particulă, au apărut la noi nume ca Geröfy, Pálffy, Péterfy. Același efect se obține la neamurile slave prin adăugarea lui its și vits, cu valoarea lui fy sau cu același înțeles; la neamurile germane, la sași, prin sohn, son, sen; la națiunile latine prin i, la spanioli și la normanzi prin ez și fitz, iar la irlandezi și scoțieni prin Mac și O. Adăugate la numele tatălui, particulele respective arată originea.

În patria noastră, folosirea numelui de familie a devenit obligatorie în secolul al XVI-lea, după cum rezultă din registrele județelor. Prima constrângere în acest sens a săvârșit-o împăratul Iosif al II-lea împotriva evreilor care țineau cu fanatism la tradițiile lor și nu se hotărau să părăsească obiceiul a adăuga particula ben la numele tatălui. Prin decizia nr. 10.426 din 23 iulie 1787, s-a dispus ca, fără nici o excepție, fiecare evreu să-și ia un nume german și să-l poarte neschimbat toată viața. În această decizie, par.1 sună astfel: *Evreii în toate provinciile trebuie să ia act de faptul că, începând cu 1 ianuarie 1788, sunt obligați să poarte nume de familie, tatăl de familie pentru familia sa, tutorele pentru orfanii săi, celibatarul pentru sine, deoarece nu se află nici sub*

ocrotirea tatălui, nici a tutorelui, nici în curatelă. Femeile necăsătorite vor primi numele de familie al tatălui, iar cele căsătorite al soțului. Fiecare persoană, fără deosebire, trebuie să-și ia un nume german, pe care nu-l va părăsi toată viața.

Peste tot și în toate epocile s-a practicat, în patria noastră, schimbarea de nume. Multe familii îmbogățite și-au luat numele după moșia lor. Alții și-au luat nume slovace sau nemțești după denumirea moșiilor lor, iar cei mai mulți și-au modelat numele după pronunțarea populară (așa a făcut, de pildă, o ramură a familiei Rudnay din județul Nyitra, care s-a stabilit în județul Trencsén, devenind Rudnyánsky). Împăratul Francisc, înțelegând însemnătatea evidenței numelui în domeniul instrucțiunii publice, al impozitului și al poliției, a chemat în audiență, în anul 1814, pe Cancelarul Curții și i-a cerut să raporteze dacă există, iar dacă nu, să se efectueze neîntârziat această evidență a populației.

Primul ordin al împăratului Francisc, din 13 noiembrie 1814, referitor la reglementarea maghiarizării numelui, prevede cu strășnicie ca schimbarea numelui să nu poată fi făcută fără aprobarea autorităților locale și numai în baza unor motive bine întemeiate, ignorarea prezentei hotărâri atrăgând pedeapsa ce se aplică celor ce încalcă ordinele superioare și dispozițiile publice legale.

Cu toate acestea, schimbări de nume fără autorizație s-au produs, după cum rezultă din scrisoarea redactată cu propria mână de împăratul Francisc, la 13 aprilie 1815: *Dragă Conte Erdödy! La 8 octombrie anul trecut am semnat o ordonanță referitoare la schimbarea abuzivă a numelui în Ungaria.*

Văd totuși că situația se perpetuează și repet recomandarea mea către cancelaria aulică a Ungariei, pentru a se lua măsurile necesare și a se pune capăt acestui abuz, aplicându-se măsuri legale împotriva celor ce încalcă ordinele mele. Veți da un raport amănunțit asupra măsurilor luate. Viena, 13 aprilie 1815. Franz, m.p.

La evidența angajaților, s-a dispus, în temeiul ordonanței, ca Andorth, mare angrosist, domiciliat în această localitate, să-și schimbe numele în Andor; ca Demeter, însărcinat cu evidența, de asemenea domiciliat în această localitate, să devină Dömötör; ca Linczenpolcz, furnizorul Curții, să devină Nyilassy; ca Hollober, expeditorul Curții, să fie Hollóber, ca Hink să devină Hinká, ca Hoffmann, lăcătuș din Pozsony și paznic al palatului, să se numească Hoffmányi, ca Seemann, furnizor al Curții, să fie Zemány, ca Paidl Marchegg să se transforme în Paydly, ca Buzády, cantaragiul sării din Mohács, să devină Buzádfy și König, șeful serviciului de sare din Pozsony, să se scrie Király. Pentru reglementarea schimbării numelui (adică pentru împiedicarea abuzurilor) s-au emis mai multe ordonanțe, care se păstrează în arhivele statului.

Astfel, ordinele din 1815 și 1817, referitoare la greco-catolici, prevăd că sufixele *its* și *vits* se pot păstra, cu condiția de a fi folosite în permanență. Spre a se împiedica maghiarizarea arbitrară a numelor germane, s-a emis un ordin circular la 9 mai 1815, cu efect retroactiv, către toate autoritățile, prin care se interzice nu numai schimbarea, ci și modificarea numelui prin adăugarea sau scoaterea unor părți de cuvânt, litere, silabe sau semne.

Primele maghiarizări masive ale numelor de familie au avut loc din martie până la finele lunii decembrie 1848 și de la 1 iunie 1849 până la sfârșitul războiului de eliberare.

În prima perioadă și-au maghiarizat numele 526 persoane majore, iar în perioada a doua, un număr de 148 de persoane majore.

Guvernul absolutist, prin ordinul nr. 3366 din 1849, s-a grăbit să anuleze legea maghiarizării numelor, dând dispoziții ca cetățenii să-și reia vechile lor nume.

Ordinul care a pus în ilegalitate schimbările de nume, dar nu a interzis posibilitatea schimbării lor în viitor, are următorul aspect:

COMUNICATUL NR. 43

Către guvernatorii civili și militari ai Împăratului și Regelui, referitor la schimbările de nume făcute cu aprobarea Ministerului de Interne Maghiar de la 15 decembrie 1849. În cursul anilor trecuți și în anul curent s-au săvârșit frecvente schimbări de nume, fără ca, pentru aceasta, să fi apărut o aprobare legală anterioară. S-au înregistrat cazuri când unele persoane au fost obligate, contrar voinței lor, să-și schimbe numele.

Pentru ca această chestiune maghiară să se reglementeze, evitându-se încurcăturile în raporturile familiare, pentru asigurarea proprietății particulare, pentru a se acorda posibilitatea celor interesați de a scăpa de abuzurile la care au fost supuși conform ordonanței emise, în acord cu Ministerul Imperial și Regal de Interne, se ordonă, în vederea aplicării în marele Imperiu, următoarele: Se declară nule și neavenite directivele date de Ministerul maghiar dizolvat, cu privire la schimbările de nume făcute fără aprobare superioară.

Din motive lesne de înțeles, potrivit obiceiului, unii au reluat și folosesc parțial până în prezent vechiul lor nume originar. Cei mai mulți, în schimb, încălcând ordinul, și-au menținut, adică și-au reluat numele maghiarizat, și trăiesc cu el până azi. Ca să se pună capăt acestei inconstanțe, după restabilirea drepturilor noastre constituționale, Comitetul central al Societății de maghiarizare a numelui s-a adresat Ministerului Regal de Interne, spre a lămuri dacă decizia anterioară, cu privire la maghiarizarea numelui, își mai păstrează valabilitatea.

La care, Alteța Sa Ministrul de Interne, prin ordinul nr. 105.265 din 11 noiembrie 1897, a aprobat, în principiu, valabilitatea maghiarizării numelor din anii 1848/1849, însă, de la caz la caz, partea interesată trebuie să formuleze o nouă cerere.

Răspândirea maghiarizării numelui n-a putut fi oprită prin ordonanța din 15 decembrie 1849, dată de către guvernatorii

civili și militari ai Împărăției și Regatului și, în 1850, împuternicitul împăărătesc și delegatul civil, prin ordinul 3724/G, articolul a, constrânge la respectarea dispozițiilor anterioare și, în acest scop, emite un nou ordin către autoritățile judiciare ale țării, cu următorul conținut:

Înțelegând că numărul cererilor de schimbare a numelui de familie, chiar fără vreo justificare sau un temei bine determinat, crește din zi în zi, și ținând seama de legea nr. 2905 / G din 27 noiembrie anul anterior, sunt nevoit ca, de acum înainte, să pretind ca cererile de schimbarea numelor patronimice – pe cale de verificare de către autoritățile politice competente – să conțină răspuns la următoarele probleme: Dacă petiționarul este de origine nobiliară și dacă există vreo familie care mai poartă același nume și, în caz afirmativ, dacă are de obiectat ceva. Dacă schimbarea numelui are o justificare temeinică. Toate cererile care nu îndeplinesc aceste condiții se vor respinge neîntârziat.

Pe măsura evoluției vieții noastre constituționale, începând cu anul 1861, s-a redeșteptat tendința de maghiarizare a numelui, iar mișcarea patriotică i-a dat un puternic imbold. 213 nume noi au fost adoptate în 1861 și 332 de nume noi în 1862. De la această dată, maghiarizarea numelor a devenit mai lentă și mai greoaie.

Maghiarizările de nume cu i sau cu y s-au făcut adeseori fără gust, ca: Zabhegyi (vârful orzului), Helyettesi (al locțiitorului), Tollhoni (al lui Tollhon), Iramfi (copilul iuțelii) etc. Se întâlnesc, în schimb, și dintre cei care au luat nume cu frumoasă rezonanță maghiară. Astfel: Karikás (rotofeiu), Biró (jude), Bodor, Pogány (păgân), Bognár (dulgher), Pásztor (pastor, popă), Nemes (nobil), Keve (cute), Sipos (fluier), Sulyok (greoiul), Boda, Rudas (oișteanu), Kún (dintre Dunăre și Tisa), Küzdő (luptătorul), Sass (vultur), Csengő (sonerie) etc.

Cele 933 schimbări de nume efectuate între 1853 și 1867, categorisite după venituri

și ocupații, arată astfel la sfârșitul lunii februarie: Funcționari-151; Meseriași-99; Comercianți-80; Preoți, profesori, învățători-75; Medici-57; Elevi-48; Avocați-40; Moșieri-39; Ingineri-19; Farmaciști-16; Proprietari de restaurante-15; Soldați-9; Alții, probabil intelectuali-39 etc.

După desemnarea, în 1867, al celui de al doilea minister maghiar responsabil, maghiarizarea numelui a luat un nou avânt și mulți cetățeni veritabili s-au grăbit să-și exprime deschis, pe această cale, satisfacția patriotică. De atunci, Ministerul de Interne Imperial și Regal a pregătit, la fiecare jumătate de an, cu regularitate, o listă oficială cu privire la schimbările de nume, expediind exemplarele multiplicat la serviciul subprefecturilor județene și la consiliul orășenesc, în scopul de a ține la zi oficiile stării civile cu schimbările de nume, spre a fi înregistrate și a se găsi în permanență urma lor.

După aceste publicații, la câte o jumătate de an, evoluția schimbărilor de nume, de la începutul lunii martie 1867, până la sfârșitul anului a 1880, a fost următoarea: 1867 martie – 1868 sfârșitul anului – 522; 1869 – 217; 1870 – 163; 1871 – 145; 1872 – 134; 1873 – 140; 1874 – 139; 1875 – 175; 1876 – 152; 1877 – 193; 1878 – 191; 1879 – 213; 1880 – 293. Total = 2.677. În viața noastră constituțională, mișcarea a luat o deosebită amploare în anii 1861 și 1862, precum și în anii 1867 și 1869, încât numărul maghiarizărilor a crescut tot mai mult.

BIBLIOGRAFIE

1. Telkes, Simon, *Hogy magyarosítsuk vezetéknéveket* ?, II. Javitott es bovitett kiadas, Budapest, 1898 [*Cum maghiarizăm numele de familie* ?]. Ediția II, îmbunătățită și extinsă].

Și după această dată, cu o variație mai mică sau mai mare, maghiarizarea numelui a continuat, deoarece societatea și ziarele s-au interesat mereu de acest proces, dar a lipsit mâna care, pe de o parte, să îndemne și să țină treaz interesul public pentru maghiarizarea numelui, iar, pe de altă parte, să ajute la realizarea practică a acestui proces.

În Szegedin (locul de naștere al autorului), unde apare ziarul (Szegedi Híradó), autorul a făcut apel pentru întâia oară (nr. 10 din 24 ianuarie 1872) la evreime, în scopul masivei ei maghiarizări.

El s-a referit la ordinul ilegal al împăratului Iosif al II-lea din 23 iulie 1787, prin care aceștia au fost forțați să-și ia nume germane și le-a atras atenția că a sosit vremea exprimării sentimentelor maghiare, a dărâmării aceluși zid al rușinii ridicat de împărat, cu de la sine putere, spre a-i despărți de concetățeni și de a-și dovedi, pe această cale, atașamentul ferm la națiunea maghiară.

Acest apel a găsit un răsunset favorabil în rândul evreimii și în presa cotidiană, dar nici de data aceasta n-a pornit o mișcare mai amplă, deoarece a lipsit un aparat executiv, angajat în îndeplinirea operațiilor de maghiarizare a numelor.

Totuși, sămânța a fost aruncată și, privind cifrele de mai sus, putem constata că numărul numelor maghiarizate a sporit în mod lent, dar hotărâtor.